

บทที่ 6

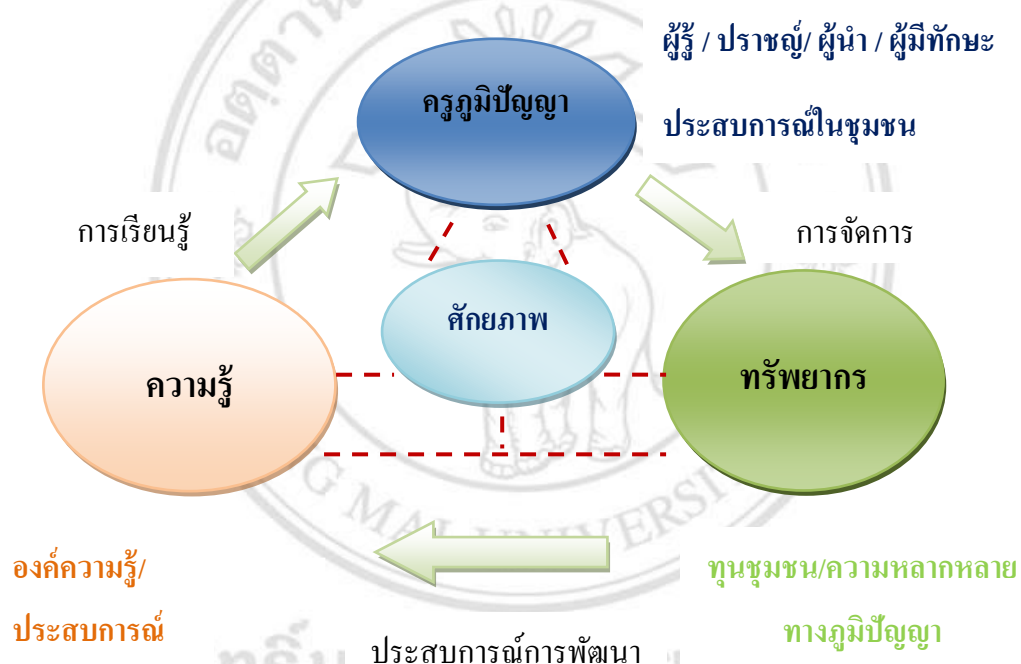
สังเคราะห์ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการนำข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาล ตำบลลวงเหนือกับชุมชนไทลื้อ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านการศึกษาถึงอัตลักษณ์ของ ภูมิปัญญาไทลื้อ ความเข้มแข็งของภูมิปัญญาไทลื้อสามารถสร้างรายได้แก่คนในชุมชน กระบวนการจัดการความรู้ในการสืบทอดความรู้สู่เยาวชนรุ่นหลัง และสามารถสร้างการยอมรับต่อ บุคคลทั่วไปในประเด็นด้านลักษณะของวัฒนธรรมประเพณีไทลื้อส่งผลต่อภูมิปัญญาไทลื้อ เอกลักษณะเฉพาะเป็นอย่างไร วัฒนธรรมประเพณีไทลื้อที่สร้างคุณค่าต่อชุมชน สร้างความภาคภูมิใจ แก่เยาวชนรุ่นหลัง และถูกสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ในประเด็นด้านนโยบายขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุน ภูมิปัญญาไทลื้อ การสนับสนุนการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทลื้อ และ บทบาทในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทลื้อ ตำบลลวงเหนือร่วมกับชุมชน รวมถึงแนวทางการจัดการ ความรู้ภูมิปัญญาไทลื้อ ประเด็นด้านบทบาทของผู้นำในชุมชนไทลื้อเป็นอย่างไร เครือข่ายภายนอก มีบทบาทต่อชุมชนไทลื้อ ทั้งนี้ยังรวมถึงบทบาทปราชญ์ชาวบ้าน บทบาทผู้นำ และกลุ่มต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องในการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะนำประเด็นจาก การศึกษาทั้งหมด มาประมวลเป็นชุดความรู้ใหม่ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ด้านภูมิปัญญาไทลื้อบ้านลวงเหนือ ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ในลักษณะที่เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว โดยชุมชน โดยผ่านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป

6.1 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาชุมชนไทลื้อบ้านลวงเหนือให้เป็นศูนย์ศึกษาด้านภูมิปัญญา โดย ผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านลวงเหนือ ตำบลลวงเหนือ อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์สภาพบริบทพื้นที่บ้านลวงเหนือ ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีแหล่งเรียนรู้อีก หลายแหล่ง ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในเชิงรูปธรรม เพื่อพัฒนาไปสู่การถ่ายทอดให้กลุ่ม คนต่างๆ ที่สนใจศึกษา และยังเป็นการดึงดูดกลุ่มคนได้หลากหลายมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริม เศรษฐกิจในหมู่บ้าน สร้างรายได้ให้ชาวบ้าน รวมถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในลักษณะที่ครบวงจร

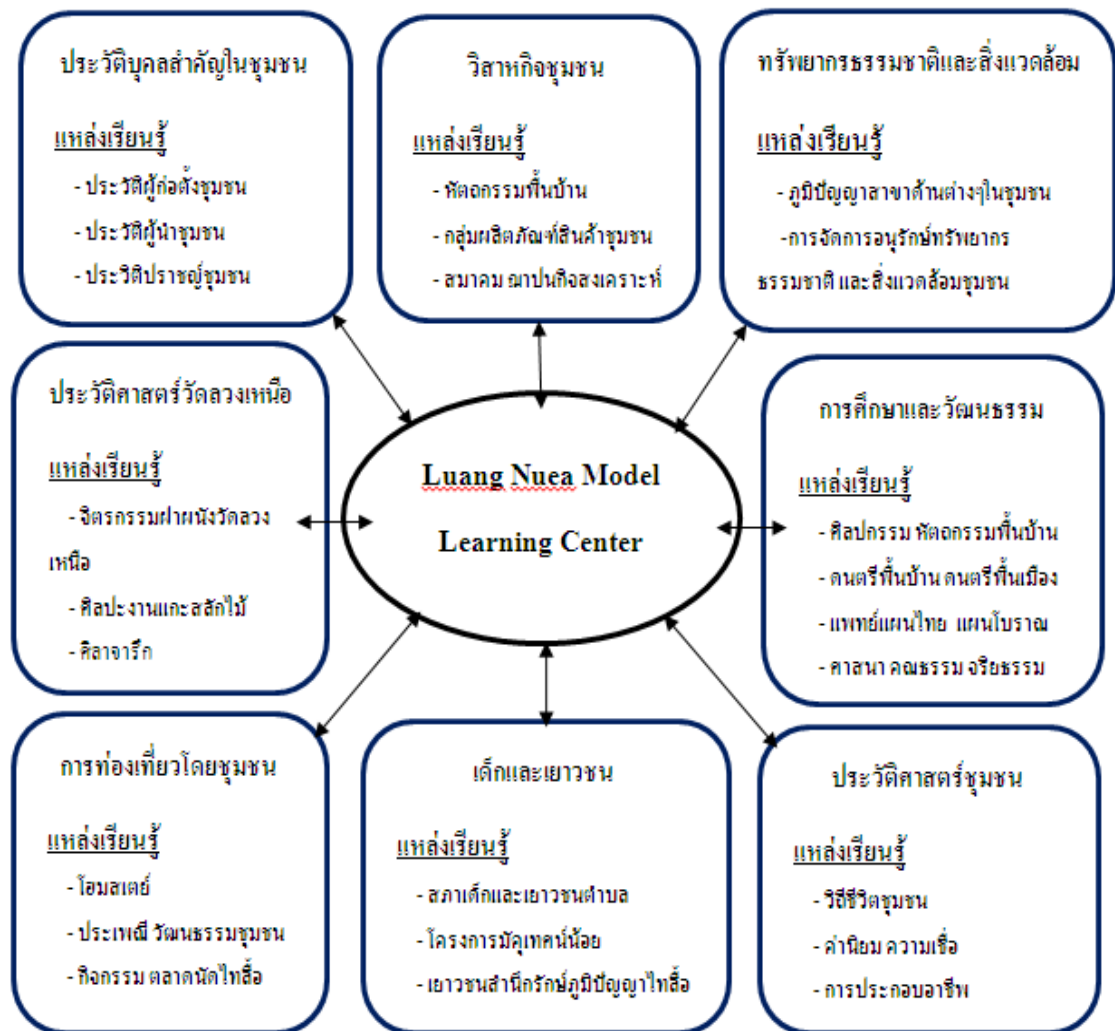
และสามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมแล้วมาพัฒนาต่อยอดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีชีวิตแบบครบวงจร โดยดึงศักยภาพของคนในชุมชนมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นที่ประจักษ์ ดังนั้นผู้ศึกษาเห็นว่า ถ้าจะต้องต่อยอดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้เข้ามาแสดงบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้วยอัตลักษณ์หมู่บ้านที่มีลักษณะเด่นด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมชุมชน วิถีชีวิต แนวคิดการพัฒนาของผู้นำที่สามารถสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ จึงสามารถพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถขยายในระดับตำบลได้ ดังแผนภาพ

ภาพที่ 6.1 แสดงรูปแบบการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาไทลื้อ

จากแผนภาพ จึงสามารถประมวลได้ว่าหลักการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาไทลื้อ ซึ่งจากการศึกษาบริบทพื้นที่แล้ว จำเป็นต้องดึงศักยภาพด้านความรู้ของคนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปราชญ์ ภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาประสบการณ์ความรู้ในการถ่ายทอดสู่ชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า และมีทักษะในการจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบแหล่งเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

ผู้ศึกษาเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จึงควรจะทำให้เป็นรูปแบบในระดับตำบล โดยพัฒนาในลักษณะเฉพาะ คือ “**หลวงเหินโมเดล**” (**Luang Nuea Model Learning Center**) เพื่อสร้างให้เป็นศูนย์กลางแหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร ดังวงจรที่ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ประมวลผลได้ว่า รูปแบบการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ที่มีความเป็นไปได้ และสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เป็นพื้นที่ต้นแบบที่สามารถนำไปใช้ในตำบลหลวงเหินได้ ดังนี้

ภาพที่ 6.2 แสดง Luang Nuea Model Learning

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว สามารถจัดกลุ่มแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในหมู่บ้านหลวงเหินได้ทั้งหมด 8 เรื่อง มีความสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 6 สาระหลัก ซึ่งประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรมและจริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต สาระที่ 3

เศรษฐศาสตร์ สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ สารที่ 5 ภูมิศาสตร์ และสารที่ 6 เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ซึ่งจากการพัฒนาศูนย์เรียนรู้สามารถนำไปบูรณาการใช้กับหลักสูตรท้องถิ่นในการเรียนรู้ของโรงเรียนลวงเหนือ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่ได้เรียนรู้ไปพร้อมกับสาระการเรียนรู้ปกติ โดยโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวชี้วัดถึงการประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

จากแหล่งเรียนรู้ที่แบ่งได้ทั้งหมด 8 แหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย 1 ด้านประวัติบุคคลสำคัญในชุมชน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติผู้ก่อตั้งชุมชน ประวัติผู้นำชุมชน ประวัติปราชญ์ชุมชน ประวัติ 2 ด้านวิสาหกิจชุมชน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับ หัตถกรรมพื้นบ้าน กลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน และสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ 3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาสาขาค้นต่างๆ ในชุมชน การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมชุมชน 4 ด้านประวัติศาสตร์วัดลวงเหนือ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ จิตรกรรมฝาผนัง ศิลปะงานแกะสลักไม้วัดลวงเหนือ และศิลาจารึก 5 ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ศิลปกรรม หัตถกรรมพื้นบ้านดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีพื้นเมือง แพทย์แผนไทย แพทย์แผนโบราณ และศาสนา คุณธรรม จริยธรรม 6 ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยการเข้าพักอาศัยในหมู่บ้าน หรือเรียกว่าโฮมสเตย์ประเพณี วัฒนธรรมชุมชน และกิจกรรมตลาดนัดไทลื้อ 7 ด้านเด็กและเยาวชนเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ สภาพเด็ก และเยาวชนตำบล โครงการมัลลาคูเทศก์น้อย และเยาวชนสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาไทลื้อ และ 8 ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ วิถีชีวิตชุมชน ค่านิยม ความเชื่อ การประกอบอาชีพ

อย่างไรก็ตาม จึงเห็นได้ว่าประโยชน์ของศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาไทลื้อบ้านลวงเหนือ นั้น เป็นการสร้างชุมชนน่าอยู่ ครอบครัวยุบอุ่น เด็กเยาวชนรักบ้านเกิด และชุมชนมีพื้นที่คุณภาพ ทำให้ชุมชนมีความรักสามัคคี บุคคลจากหลายฝ่ายร่วมกันสร้างพื้นที่คุณภาพให้กับเด็กเยาวชนโดยใช้กิจกรรมหลายรูปแบบ ซึ่งนอกจากช่วยให้เกิดความรักสามัคคีของเด็กในชุมชนแล้ว เด็กและเยาวชนในชุมชนและภายนอกชุมชนที่เป็นสมาชิกของโครงการยังเป็นผู้ที่เข้าใจตนเอง รักชุมชน เพราะได้เรียนรู้แบบทางเลือกจากมุมกิจกรรม เยาวชนได้ฝึกฝนปฏิบัตินำความรู้ธิบายให้คนอื่น ๆ เข้าใจได้ การเลือกเรียนรู้จากกิจกรรมตามอัธยาศัยของตนเอง เป็นช่องทางสร้างอาชีพในอนาคตได้

6.2 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลลงเหนือกับชุมชนไทลื้ออำเภอฮอดยะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” จากการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบว่า

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำราและการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านหรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มเยาวชนพบว่า ภูมิปัญญาด้านลงเหนือมีความเป็นอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ที่ชัดเจน ลักษณะสำคัญมี 4 ลักษณะ ได้แก่ 1 ความรู้และระบบความรู้ ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์นั้นในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อย่างไรอย่างไร ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไร 2 การสั่งสมและการกระจายความรู้ ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและการกระจายความรู้โดยการนำความรู้มาบริการคนอื่น เช่น ครูภูมิปัญญาด้านวรรณกรรมพื้นบ้าน ช่างสลัก ช่างทอ ช่างไม้ ฯลฯ ซึ่งมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้ แล้วนำไปสู่การถ่ายทอดให้กับคนรุ่นใหม่ 3 การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา แต่พบว่า มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน ถ้าเราต้องการเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น เราต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งและ 4 การสร้างสรรค์ การปรับปรุงระบบความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่ได้ถูกปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ภูมิปัญญาไทลื้อ มีความเข้มแข็งได้ เพราะการมีส่วนร่วมที่เกิดจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ผู้นำชุมชน เยาวชนชาวบ้าน และครูภูมิปัญญาที่เข้ามาส่งเสริม พัฒนา ถ่ายทอดภูมิปัญญา และมีการต่อยอดภูมิปัญญาด้วยวิธีการสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง การนำจุดแข็งที่มีอยู่มาส่งเสริม พัฒนา ศักยภาพ มีการบูรณาการเชื่อมโยงความรู้โดยการจัดการความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้มาเรียนรู้และถ่ายทอดกันรุ่นสู่รุ่น

ภูมิปัญญาไทลื้อ ตำบลลงเหนือ จึงสามารถสร้างงาน สร้างรายได้แก่คนในชุมชน โดยการดึงศักยภาพของครูภูมิปัญญาแต่ละสาขา มาพัฒนาเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในครอบครัวและชุมชนได้ เช่น อาหารท้องถิ่นไทลื้อ งานแกะสลักไม้ การทอผ้าไทลื้อ การฟ้อนรำไทลื้อ วรรณกรรมพื้นบ้าน ซึ่งความรู้เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามครูภูมิปัญญาทุกคน ยังได้เป็นครูสอนนักเรียนในโรงเรียนซึ่งค่าตอบแทนจึงสามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัวได้ ด้วยความเป็นเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญา จึงทำให้ภูมิปัญญาไทลื้อ ตำบลลงเหนือ สร้างการยอมรับต่อบุคคลทั่วไปอย่างแพร่หลาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ในด้านประเพณีวัฒนธรรมบ้านลวงเหนือ ด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทลื้อ บ้านลวงเหนือที่สำคัญได้แก่ ภาษาพูด และการแต่งกาย ในด้านภาษาพูดนั้น คนไทลื้อจะมีภาษาพูดที่ชาวบ้านเองจะใช้ในการสื่อสารกัน ชาวไทลื้อจะมีภาษาเขียนและการแต่งกายที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเป็นไทลื้อได้อย่างชัดเจน ดังนั้นวัฒนธรรมประเพณีไทยไทลื้อที่มีความเป็นเอกลักษณ์ดังกล่าว จึงได้สร้างคุณค่าต่อชุมชนให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ และสืบทอดต่อจากรุ่นพ่อแม่หรือรุ่นปู่ย่า ตายาย เพื่อไม่ให้ความเป็นชนเผ่าไทลื้อสูญหายไปจากชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญา รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมไทลื้ออย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมให้เกิดศูนย์เรียนรู้ให้เยาวชนได้เรียนรู้ และสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมประเพณีไทลื้อทุกสัปดาห์

นอกจากนี้วัฒนธรรมประเพณีไทลื้อสร้างความภาคภูมิใจแก่เยาวชนรุ่นหลังได้อย่างภาคภูมิใจ เพราะเยาวชนเองได้เรียนรู้และภูมิใจในความเป็นไทลื้ออย่างแท้จริง โดยถูกปลูกฝังให้รักความเป็นชาติพันธุ์ตั้งแต่เกิดจากพ่อแม่ อีกทั้งส่งผลให้วัฒนธรรมประเพณีไทลื้อถูกสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยครูภูมิปัญญาในท้องถิ่นนั่นเอง

ในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนภูมิปัญญาไทลื้อนั้น ในแต่ละปีเทศบาลตำบลลวงเหนือได้มีนโยบายในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้บรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาของตำบลไว้ทุกปี มีการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาภูมิปัญญาไทลื้อทุกปี ไม่ต่ำกว่าปีละ 8 โครงการ และที่สำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมองค์ความรู้ในชุมชนเหล่านั้น แล้วนำมาจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วม ดังครูภูมิปัญญาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาขึ้นเพื่อเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้านภูมิปัญญาไทลื้อให้กลุ่มบุคคลที่สนใจ มีการพัฒนาต่อยอดความรู้ด้วยการสร้างเครือข่ายไทลื้อขึ้น มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทลื้อให้เป็นที่ประจักษ์

จากภาพรวมทั้งหมดจึงทำให้สามารถตอบคำถามงานวิจัยที่ว่า “ทำไมชุมชนไทลื้อบ้านลวงเหนือจึงสามารถพัฒนาภูมิปัญญาให้เป็นแหล่งเรียนรู้” นั้นหมายความว่า การที่ชาวบ้านลวงเหนือสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ ด้วยปัจจัยสำคัญต่างๆ ดังนี้

1. ชุมชนมีความเข้มแข็งและให้ความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากชุมชนมีการตั้งกฎระเบียบหมู่บ้านที่ปฏิบัติกันอย่างเคร่งครัด ไม่มีการละเมิดกฎ ทำให้ชุมชนเกิดความรักความสามัคคี ประองคองกัน

2. ผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา ซึ่งผู้นำในพื้นที่ เช่น ผู้บริหารท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีการรับรู้และมีมุมมองที่เหมือนกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกันและสามารถประสานความร่วมมือกันได้ดี ผู้นำทุกคนมีการรับรู้ปัญหาและจัดการร่วมกัน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ดีร่วมกัน

3. การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานที่ชัดเจนและให้ความร่วมมือ ซึ่งเครือข่ายการดำเนินงานในชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้าน สถานศึกษา ฯลฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมปัญหา วางแผนการแก้ไขปัญหา และการลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

4. ภูมิปัญญาในชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือมีหลากหลายสาขามาก และแต่ละคนล้วนมีประสบการณ์ มีภูมิความรู้ที่พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจตลอดเวลา ถือว่าเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจริงๆ

6.3 อภิปรายผลการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านกระบวนการจัดการความรู้ชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือ ผู้ศึกษาเห็นได้ชัดเจนว่าในการจัดการความรู้ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือ ประการสำคัญคือ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกิดจากการสะสมภูมิความรู้จากผู้เฒ่าผู้แก่ ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้านที่สะสมมาแต่โบราณกาล แล้วภูมิความรู้ต่างๆ เหล่านี้ได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในรูปธรรม มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้เล็งเห็นความสำคัญอันล้ำค่า หรือองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าเหล่านี้ ไม่ให้สูญหาย จึงได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการรวบรวมภูมิปัญญาที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน มาถ่ายทอดความรู้ในลักษณะการสอนทั้งทางทฤษฎี และการลงมือปฏิบัติ โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านภูมิปัญญาไทลื้อขึ้นในชุมชน และโรงเรียน มีการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และในด้านรูปธรรมได้มีการส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาไทลื้อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างจุดเด่นของผลงานทางด้านวิชาชีพ ซึ่งไม่มีในพื้นที่อื่น

ในเรื่องการจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยธัญพร วณิชฤทธา ที่มองว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ประกอบกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่ม ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป จึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับการจัดการความร่วมมือกัน

ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือ ซึ่งชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือนั้น ส่วนหนึ่งการจัดการความรู้ยังเน้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการบูรณาการความรู้ด้านภูมิปัญญาควบคู่กับการจัดการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์

ในด้านการบูรณาการงานด้านวัฒนธรรมชุมชน ไทลื้อบ้านหลวงเหนือเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังให้ความสำคัญในเรื่องประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นให้ความสำคัญอย่างมากกับปฏิทินวันสำคัญทางประเพณีของชุมชน การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีทั้งในรูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรม ไทลื้อ การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชนกับท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมอย่างมีส่วนร่วม ดังนั้นวัฒนธรรมประเพณีไทลื้อจึงเป็นจุดเชื่อมสำคัญมาก ที่จะสร้างความรัก ความสามัคคีกลมเกลียวกันในหมู่คณะ

ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลตำบลหลวงเหนือจึงให้ความสำคัญทั้งทรัพยากรบุคคล งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์เพื่อการสืบสานวัฒนธรรมไทลื้อให้อยู่คู่กับชุมชนสืบไป ดังนั้นในเรื่องวัฒนธรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนไทลื้อบ้านหลวงเหนือมีการจัดการความรู้ร่วมกันจึงสอดคล้องในเรื่องการจัดการงานด้านวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีจังหวัดอุบลราชธานี โดยคุณากรณ์ เพิ่มทองอินทร์ (2550) ที่ให้ความสำคัญในด้านการจัดสรรงบประมาณและการให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีชุมชน แม้ว่างบประมาณบางอย่างไม่เพียงพอ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังให้ความสำคัญและคอยหนุนเสริมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ในด้านการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ นั้น ทุกอย่างจะประสบความสำเร็จไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา นักเรียน วัด โรงเรียน ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุน ส่งเสริม จึงทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนขึ้น เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างคุณประโยชน์ให้กับกลุ่มคนในชุมชน และกลุ่มคนนอกชุมชนอย่างยั่งยืน ในการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ดังกล่าวจึงสอดคล้องในเรื่องการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเตาไห อำเภอฟะนิง จังหวัดอุดรธานี โดยพฤษมณฑล จุลพูล และคณะ (2553) ที่เน้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการดึง ภูมิปัญญาสาขาด้านต่างๆ เข้ามาพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เน้นให้ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนา เผยแพร่ สืบสาน และเรียนรู้ร่วมกันนั่นเอง

ในด้านการจัดการความรู้ในชุมชนที่ส่งเสริมการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ชุมชนให้ความสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมที่เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อสนับสนุนการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยส่วนตัว ไทรแก้ว ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชน ได้แก่ การให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน (Socialization) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมหรือสร้างเวทีหรือสร้างโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมต่างๆ ระหว่างกันให้บ่อยขึ้น การสกัดความรู้ (Externalization) ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ออกมาเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบันทึกความรู้ประเภทต่างๆ ในชุมชนให้ครบทุกเรื่อง และการรวบรวมหรือผนวกความรู้เข้าเป็นหมวดหมู่ (Combination) และเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้เรียนรู้หรือศึกษา (Internalization) รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้หรือศึกษาในภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย เช่น การผลักดันให้มีการบรรจุในหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนหรือกลุ่มกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียน และสุดท้ายคือการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับความรู้หรือยกระดับความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นอาชีพหรือสร้างรายได้ ซึ่งทั้งหมดนี้ก็จะเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว

6.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาที่เจาะจงเฉพาะในเรื่องการจัดการความรู้ด้านภูมิปัญญาไทลื้อบ้านหลวงเหนือ ซึ่งเป็นการศึกษาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างไร ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการความรู้ได้อย่างไรซึ่งผลการศึกษาที่ผ่านมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดการให้การส่งเสริมในหลายๆด้าน ด้วยข้อจำกัดในหลายๆ ด้าน เช่น เวลา งบประมาณ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การศึกษาครั้งนี้ยังมีข้อบกพร่องอีกหลายๆ ด้าน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนงบประมาณในการส่งครูภูมิปัญญาไปศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาหรือบูรณาการความรู้ที่มีอยู่มาเผยแพร่แก่ชุมชนได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการปกครองชุมชนหรือกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาเครือข่ายภูมิปัญญาไทลื้อ ในเขตจังหวัด

ภาคเหนือ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถพัฒนาภูมิปัญญาให้มีความโดดเด่น และสามารถใช้องภูมิปัญญาไทลื้อ สร้างงาน สร้างรายได้ให้ชาวบ้านได้อย่างยั่งยืนและชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ พึ่งท้องถิ่นน้อยลง

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครบวงจร ตั้งแต่การสนับสนุนงบประมาณ บุคลากร สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาชุมชนไทลื้อลงเหนือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ครบวงจร

4) ชุมชนควรสร้างเครือข่ายในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ให้มีความเข้มแข็งในด้านภูมิปัญญาไทลื้อให้ต่อเนื่อง ยั่งยืน โดยเสนอโครงการให้หน่วยงานภาครัฐระดับต่างๆ มาสนับสนุน

2) ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) เขียนข้อเสนอโครงร่างวิจัย ในลักษณะที่เป็นโครงร่างต่อเนื่อง 1- 2 ปีเพื่อจะทำให้การศึกษาวิจัยช่วยพัฒนาการดำเนินงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ศึกษาได้อย่างแท้จริง

2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาด้านการณและเก็บข้อมูลให้ละเอียดทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล และในงานวิจัยควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนระดับหมู่บ้านร่วมทำกิจกรรมด้วย

3) การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาให้ความสนใจในการจัดการความรู้ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลลงเหนือกับชุมชนไทลื้อ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นจึงควรเน้นการศึกษาด้านแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทลื้อโดยการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนไทลื้อบ้านลงเหนือด้วย

4) ในการศึกษาครั้งนี้ เน้นเฉพาะหมู่บ้านลงเหนือ ตำบลลงเหนือเท่านั้นเท่านั้น เนื่องจากเวลาในการศึกษามีข้อจำกัด ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่นด้วย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่อื่นว่าเป็นอย่างไร